

22.06.2021

Asia/4

§ 133

Käyttövaran yhdenmukaistaminen pariskunta-asiakkaille pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa laitoshoidossa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa

HEL 2021-006949 T 02 05 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen osalta, että pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen laitoshoidon ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan pienempituloiselle puolisolle turvataan käyttövaraksi toimeentulotuen perusosa silloin, kun asiakasmaksu lasketaan yhteisten tulojen perusteella.

Käyttövaran yhdenmukaistamista koskeva muutos tulee voimaan 1.7.2021 alkaen.

Käsittely

Asiakasmaksupäällikkö Ulla Hautamäki oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mira Hirvonen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 45947
mira.hirvonen(a)hel.fi
Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Asiakasmaksupäällikkö Ulla Hautamäki on kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista muuttuu osauudistuksen myötä 1.7.2021. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut (743/1992), jäljempänä asiakasmaksulaki (AML), säädetään

kunnan tai kuntayhtymän perittävistä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuista.

Asiakasmaksulain 1 §:n mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä. Maksun enimmäismäärät on määritelty asiakasmaksulaissa sekä asiakasmaksuasetuksessa (912/1992). Kunta ei saa periä palvelusta niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua.

Asiakasmaksulain 7 c §:ssä määritellään asiakkaille jätettävä vähimmäiskäyttövara pitkäaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen, pitkäaikaiseen laitoshoitoon sekä pitkäaikaiseen perhehoitoon. Vähimmäiskäyttövara on pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaalle 110 euroa kuukaudessa ja pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen sekä pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaalle 164 euroa kuukaudessa.

Helsingin sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt kyseisten asiakasmaksujen perusteista 11.5.2021 § 95 asiakasmaksulain osauudistuksen mukaisesti 1.7.2021 alkaen.

Asiakasmaksulain 7 c §:n mukaan, jos asiakas on välittömästi ennen pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon tai pitkäaikaisen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avoliitossa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison, asiakasmaksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella. Asiakasmaksu saa olla tällöin enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista kuukausituloista.

Jäljelle jäävä 57,5 prosentin osuus kattaa asiakkaalle ja hänen kotiin jäävälle puolisolle käyttövaran. Tämän käyttövaran suuruutta ei kuitenkaan säädellä tarkemmin asiakasmaksulaissa. Tästä syystä sääntelyn puute on johtanut erilaisiin tulkintoihin ja käytäntöihin palveluiden käyttövaran laskemisessa.

Tällä hetkellä pariskuntia kohdellaan eri tavoin riippuen siitä, mihin palveluun asiakas on sijoitettu.

Pitkäaikaisessa palveluasumisessa kotiin jäävän puolison toimeentuloa ei ole huomioitu. Asiakkaan ja kotiin jäävän puolison yhteinen vähimmäiskäyttövara on ollut 254,00 euroa kuukaudessa.

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa palveluun siirtyvän puolison toimeentulo on turvattu täyden kansaneläkkeen suuruisella käyttövaralla, joka on 665,29 euroa vuonna 2021. Tämän käyttövaran lisäksi kotiin jäävälle puolisolle on turvattu hänen kohtuullisia asumiskustannuksiansa. Asumiskustannusten ja käyttövarojen turvaamiseksi asiakasmaksua on tarpeen mukaan alennettu.

Asumiskustannukset on huomioitu asumismuodosta riippuen seuraavasti: Vuokra-asunnon kohtuullisena asumiskustannuksena on huomioitu vuokra. Vuokrasta vähennetään asumistuki.

Omistusasunnon kohtuullisena asumiskustannuksena on huomioitu yhtiövastike sisältäen mahdollisen rahoitusvastikkeen. Tästä on vähennetty myös asumistuki.

Omakotitalon kohtuullisena asumiskustannuksena on huomioitu yhden vuoden aikana aiheutuneet kulut muun muassa tontin vuokrasta, kiinteistöverosta, kiinteistön hoito- ja lämmityskustannuksista, jätemaksusta ja vesilaskusta. Vuoden aikana syntyneet kulut jaetaan kuukausittain, jolloin saadaan omakotitalon asumiskustannus.

Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa ei ole huomioitu kotiin jäävän puolison asumiskustannuksia.

Esityksessä ehdotetaan puolison käyttövaran suuruudeksi toimeentulotuen perusosaa (504,06 euroa vuonna 2021). Kansaneläkkeen perusosa käyttövarana ei ole perusteltu, sillä tehostetun palveluasumisen ja laitoshoidon asiakaskuntaan kuuluu muitakin asiakasryhmiä kuin ikäihmiset.

Käyttövaran laskemisessa ei huomioitaisi enää puolison asumiskustannuksia, koska niiden huomioiminen voi johtaa tilanteisiin, joissa asiakasmaksua alentamalla puoliso voi saada erityistä etua kalliiseen asumiseen. Asiakasmaksun käyttövaraa määriteltäessä puolison asumiskustannusten huomioiminen ei ole lakisääteinen velvollisuus.

Käyttövaran laskemisen yhdenmukaistaminen esitetyllä tavalla turvaa tehostetun palveluasumisen puolison toimeentulon, mitä ei ole aikaisemmin tehty. Pitkäaikaisen laitoshoidon puolison käyttövara muuttuisi niin, että kansaneläkkeen suuruisen summan sijasta puolison käyttövaraksi lasketaan toimeentulotuen perusosan suuruisen summa. Samalla asumiskustannusten huomioiminen jäisi pois.

Puolisoita tulisi kohdella tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti riippumatta siitä, mihin palveluun asiakas on sijoitettu. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon pariskuntien maksu- ja perusteet määräytyvät lain mukaan samoin perustein. Tästä syystä on perusteltua, että puolisoita kohdellaan samalla tavalla, ja käyttövara lasketaan yhdenmukaisesti 1.7.2021 alkaen.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset asiakasmaksutuottoihin ovat marginaaliset.

22.06.2021

Asia/4

Toimivaltaperuste

Helsingin kaupungin hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, toimialalautakunta omalla toimialallaan päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomainen päättää hinnoista, maksuista, vuokrista ja korvauksista sekä vapautuksesta toimialalle kohdistettavan maksun, korvauksen ja muun saatavan suorittamisesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mira Hirvonen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 45947
mira.hirvonen(a)hel.fi
Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Tiedoksi

Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
Hallintojohtaja
Terveys- ja päihdepalvelujen johtaja
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johtaja
Talous- ja suunnittelupäällikkö
Asiakasmaksupäällikkö
Asiakasmaksut -yksikkö